

רע"פ 6002/22 - אלכסנדר ריאבנקו נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 6002/22

לפני: כבוד השופט ח' כבוב

המבקש: אלכסנדר ריאבנקו

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת לרשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי באר שבע מיום 15.06.2022 בת"פ 8259-01-22 שניתן על ידי כבוד הנשיאה ר' יפה-כ"ץ וכבוד השופטים י' עדן וא' ברסלר-גונן

בשם המבקש: עו"ד עדי שפיגל; עו"ד ליל פטישי

החלטה

1. בקשה למתן רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע (כבוד הנשיאה ר' יפה-כ"ץ, וכבוד השופטים י' עדן וא' ברסלר-גונן) בע"פ 8259-01-22 מיום 15.06.2022, בגדרו נדחה ערעור המבקש בקשר עם פסק דינו של בית משפט השלום באשקלון (כבוד השופטת נ' חקלאי וכבוד השופט ח' נחמיאס), בת"פ 36302-03-21.
2. המבקש הורשע על-פי הודאתו ובמסגרת הסדר טיעון, בביצוע עבירה של תקיפת בת זוג הגורמת חבלה של ממש, לפי סעיפים 380 ו-382(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
3. כעולה מעובדות כתב האישום המתוקן, המתלוננת והמבקש הינם בני זוג נשואים, ולהם שתי בנות קטינות אשר היו בנות 7 חודשים בעת האירוע. ביום 13.03.2021 בסמוך לשעה 19:53, התנהל ויכוח בין המבקש לבין המתלוננת בדירתם המשותפת - שעניינו נסוב על דבריו של המבקש, לפיהם המתלוננת "היא זו שרצתה ילדים ולפיכך היא צריכה לטפל בהם". המתלוננת ביקשה את המבקש להנמיך את קולו, נוכח ניסיונה להרדים את בנותיהן הקטינות. בתגובה השיב המבקש כי "זו בעיה שלה".

מיד ובסמוך לכך, בעוד ביתם הקטינה מונחת בידיה של המתלוננת, תקף המבקש את המתלוננת - הוא ניגש למתלוננת וצבט אותה בצווארה בחוזקה, עד שזו החלה לבכות, רק אז שחרר את אחיזתו. בהמשך, ניגש המבקש אל המתלוננת ושאל אם יש לה משהו להגיד לו. מיד בסמוך, תקף המבקש את המתלוננת פעם נוספת בכך שאחז בידיה וסובב אותה אל מאחורי גופה, והורה לה לצאת מהדירה.

4. ביום 22.06.2022, הורשע המבקש על יסוד הודאתו במיוחס לו על-פי עובדות כתב האישום המתוקן, במסגרת הסדר טיעון. בתוך כך הופנה המבקש לשירות המבחן לצורך בחינת האפשרות של ביטול הרשעה, ועריכת תסקיר ביניים לצורך בחינת אפשרות חזרתו של המבקש לדירתם המשותפת.

5. בתסקיר הביניים מיום 04.07.2022 פורט, כי בין המבקש והמתלוננת דינמיקה זוגית "שאינה מתאפיינת בדפוסי תקשורת והתנהלות אלימים", וכי הקושי הזוגי נבע מתפקידים כהורים טריים ובהיעדר תמיכה משפחתית. עוד צוין, כי המבקש השתלב בטיפול ייעודי, עמד כנדרש בתנאים המגבילים שהוטלו עליו, וכן כי ההרחקה הממושכת היוותה חוויה מטלטלת עבורו. מכל אלה, הומלץ על ביטול תנאי ההרחקה מן המתלוננת, ועל חזרת המבקש לבית המגורים. ביום 03.08.2021, הורה בית משפט השלום על ביטול תנאי ההרחקה מן המתלוננת.

6. בתסקיר שירות המבחן מיום 17.11.2021 צוין, כי המבקש אינו בעל דפוסי חשיבה והתנהגות אלימים, ומערכת היחסים הזוגית מתוארת על ידי המבקש והמתלוננת כ"מיטיבה ותומכת בבסיסה". שירות המבחן המליץ על העמדת המבקש בצו מבחן לשנה, ועל "ענישה מוחשית בעלת אלמנט חינוכי על פי צו השירות לתועלת הציבור בהיקף של 160 שעות". עוד המליץ שירות המבחן על ביטול הרשעתו של המבקש, היות והרשעה פלילית עלולה לפגוע בתהליך התאזרחותו, וכתוצאה מכך לפגוע בשלמות המשפחה.

7. ביום 23.11.2021, גזר בית משפט השלום את דינו של המבקש, והשית עליו שמונה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים; התחייבות כספית בסך של 5,000 ש"ח; 160 שעות שירות לטובת הציבור; וכן עמידה בצו מבחן של שירות המבחן למשך שנה.

8. במסגרת גזר דינו, בית משפט השלום נתן דעתו לאפשרות ביטול ההרשעה, אולם קבע כי הנזק הנטען של הרשעה בפלילים אינו ממשי או מוחשי במקרה דנא באופן המצדיק לבטל הרשעתו. זאת, מכיוון שעצם קיומה של הרשעה בפלילים אינה מחייבת דחייה של בקשה למתן מעמד בישראל, בהתאם לנהלי רשות האוכלוסין וההגירה - וכן כי על הרשות להפעיל שיקול דעתה בכל מקרה ומקרה.

9. המבקש ערער על פסק הדין בבית משפט קמא, ועתר לביטול הרשעתו. ביום 15.06.2022 דחה בית משפט קמא את ערעורו של המבקש.

10. בפסק דינו קבע בית משפט קמא כי המבקש בנסיבותיו אינו עומד בתנאים לקיומו של חריג אי-ההרשעה. ביישום ההלכה שנקבעה בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, נב(3) 337, פסקה 7 (21.08.1997) (להלן: עניין כתב), פורט כי הימנעות מהרשעה אפשרית כאשר ההרשעה עתידה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם וכאשר סוג העבירה מאפשר ויתור על ההרשעה. אשר לתנאי הראשון נקבע, כי המבקש לא הוכיח קיומו של נזק קונקרטי מתוקף הרשעתו, ו"אף אין מחלוקת כי הרשעתו לא בהכרח תביא לאי מתן אפשרות לקבלת אזרחות". אשר לתנאי השני, בית משפט קמא עמד על החומרה היתרה בעבירות אלימות בין בני זוג, אשר נשקפת מהוראות המחוקק, וצריכה לקבל ביטוי בכל שלבי ההליך הפלילי.

11. המבקש מיאן להשלים עם פסק דינו של בית משפט קמא, ומכאן הבקשה שלפניי, בגדרה נטען כי שגה בית משפט קמא בקבעו כי עניינו של המבקש לא נכנס בגדר החריג של אי-הרשעה, וכי תוצאה זו מובילה לאי-צדק חמור המצדיק את התערבותו של בית משפט זה "בגלגול שלישי". בתמצית נטען, כי פוטנציאל הנזק הגלום בהרשעתו הינו חמור וקונקרטי, ולצורך כך מפנה המבקש לנהלי רשות האוכלוסין וההגירה ולנתוני הבקשות המתקבלות. בנוסף, טוען המבקש כי קביעת בית משפט קמא, לפיה ביטול ההרשעה תהפוך את המעשה "כלא היה", שגויה - בהינתן שלרשויות, לרבות רשות האוכלוסין וההגירה, גישה למידע מן המרשם הפלילי עד תום תקופת המחיקה. כך, נטען, כי רשות האוכלוסין וההגירה לא אישרה את התקדמותו של המבקש לשלב הבא בהליך בקשתו להתאזרחות, ולפיכך יהיה בביטול ההרשעה אך "שליוח מסר הולם ומאוזן לרשות", ולא משום התכחשות לעובדת ביצוע העבירה.

דין והכרעה

12. לאחר עיון בבקשה ובנספחיה, באתי לכלל מסקנה כי דין הבקשות להידחות, ואפרט את טעמי.

13. הלכה היא כי בקשה לרשות ערעור ב"גלגול שלישי" שמורה אך למקרים בהם מתעוררת שאלה משפטית עקרונית החורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, או בנסיבות המקימות חשש לעיוות דין, או אי-צדק חמור שנגרם למבקש (רע"פ 5801/22 ללוש נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (05.09.2022)). הבקשה שלפניי אינה עומדת באמות מידה אלה, ודי בכך כדי לדחותה.

14. כאמור, המבקש טוען בעניינו לאי-צדק שנגרם בעקבות פסיקת בית משפט קמא. טענותיו של המבקש לקיומה של הצדקה לביטול הרשעתו, על שני התנאים הנדרשים לצורך כך, הועלו ונדחו על ידי בית משפט קמא בפסק דין מנומק.

אשר לתנאי הראשון המפורט בעניין כתב, הוא הוכחת פגיעה ממשית בהליך השיקום כתוצאה מהרשעת המבקש. פסק הדין ניתן לאחר דיון בפני בית משפט קמא ביום 27.04.2022, בו ציינה המשיבה כי במסגרת בדיקה שביצעה מול רשות האוכלוסין וההגירה - עלה כי למבקש מעמד של תושב ארעי לפי אשרת "א/5", אשר מקנה לו כל זכות כמעט, לבד מזכות הצבעה. אמנם, המבקש יצטרך להאריך את האשרה מדי שנה, אך רשות האוכלוסין וההגירה הבהירה למשיבה כי המבקש אינו בסכנת גירוש. משכך, קבע בית משפט קמא כי המבקש לא הוכיח שייגרם לו כל נזק קונקרטי כתוצאה מהרשעתו בדיון.

אשר לתנאי השני לפי עניין כתב, והוא שהעבירה תהא כזו המאפשרת את ביטול ההרשעה ללא פגיעה חמורה בשיקולי ענישה אחרים. בית משפט קמא עמד על כוונת המחוקק הנשקפת מסעיף 382 לחוק העונשין, לפיו יש להשית ענישה מוכפלת על עבירה של תקיפה, כאשר העבירה מבוצעת כלפי בני משפחה, לרבות בני זוג. החמרה זו מבטאת את שאת הנפש כלפי עבירות אלימות שמבוצעות בבני זוג, תופעה שמחייבת הרתעה אפקטיבית על מנת לגדועה מן השורש. אמנם, מעשי המבקש אינם ברף הגבוה של החמרה בתוך גדר סעיף האישום, אך קביעה כי סוג העבירה בו הורשע המבקש היא כזו המאפשרת לוותר על ההרשעה מבלי לפגוע בשיקולי ענישה אחרים - זו קביעה שאינה עולה בקנה אחד עם הדין הנוהג.

15. מתוקף כל אלה, מצאתי כי לא נגרם למבקש אי-צדק המצדיק את התערבותו של בית משפט זה. המבקש זכה ליומו בבית משפט וקיבל מענה מלא לטענותיו, ולא שוכנעתי כי תוצאת פסק דינו של בית משפט קמא שגויה או בלתי צודקת בנסיבות העניין. אשר על כן, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ"ג באלול התשפ"ב (19.9.2022).

שׁוֹפֵט
